

SPEIDERBROR OG LOGEBRODER:

Vær beredt!

AV NICOLAI KIÆR HOLTER

S tadig vekker jeg frimurerbrødre som har vært med i speider'n. Ganske raskt kommer samtalen inn på likhets-trekk mellom speiding og frimureri. Husker vi valgspåket fra speidertiden? I logen lærer vi at en rettvis livsførsel handler om at vi alltid skal være forberedt på det som kan skje, og at vi som frimurere må kunne svare med speiderens valgspåk: Alltid Beredt!

Et valgspåk for hele livet

Da jeg for mer enn seksti år siden ble opptatt som speider, og fikk jeg forklart hva dette valgspåket betyr: Å være beredt er omtrent det samme som å være klar til å gripe inn, for eksempel hvis noen trenger hjelp. Valgspåket handler om hele tiden å være forberedt på alt som kan skje: ... til å kunne klare seg på egen hånd, kunne løse problemer som man selv eller andre kommer opp i, til å finne veien hvis man går seg bort, til å kunne hjelpe folk som har skadet seg, til å stille opp for dem som trenger det, til å bry seg om andre, og mye mer... (Lyder noe av dette kjent fra vårt logearbeid?..)

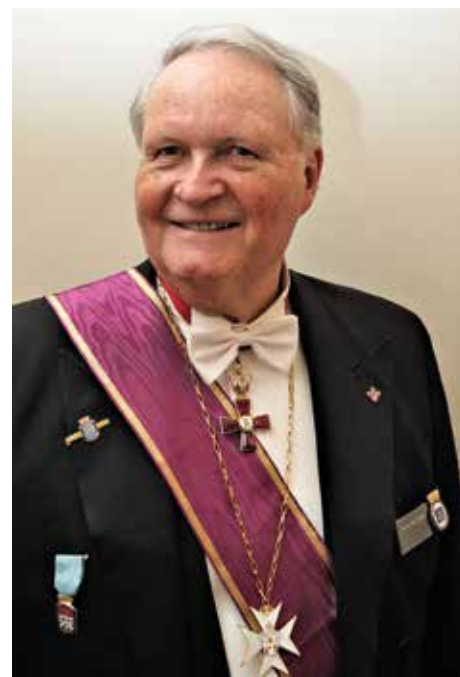
Det er lett å se at speiderbevegelsen og frimureriet har mange likhetstrekk. Spesielt når vi sammenligner speideridealene med

verdigrunnlaget i vårt svenske frimurersystem. Begge bygger på opplevels- og erfaringsbasert læring («learning by doing») hvor formålet er at frie selvstendige mennesker med basis i kristne verdier, skal kunne utvikle seg i positiv retning.

Utvikling i tre dimensjoner

Ved vår opptagelse som speider måtte vi – under en høytidelig seremoni – legge hånden på det norske flagget og avgi et tredelt løfte. Dette skulle bli retningsgivende for vår personlige utvikling «innad, oppad og utad». Speiderløftet lød slik: «Jeg lover etter beste evne å: (1) gjøre min plikt mot Gud og fedrelandet (dimensjonen opp og ut), (2) hjelpe andre (dimensjonen utad), og (3) adlyde speiderloven (dimensjonen innad).

I logen er de samme tre utviklingsretningene helt sentrale i vårt arbeid på oss selv, og de er noe av det første som møter oss allerede under vår opptagelse til frimurer. Med logens sprogform kunne vi gjerne kalle disse tre dimensjonene for gudsfryktighet (oppad), lovdighet (innad) og barmhjertighet (utad). Om vi tenker nøyerer etter, finner vi mange gode eksempler på nettopp disse tre dimensjonene uttrykt i våre ritualer, i våre grunnset-

Nicolai Kiær Holter

ninger, Ordenens støtter og hjørnesteiner, lovenes beskrivelse av en frimurers plikter, og mange andre steder i våre akter.

Speiderhilsen – de tre samlede fingre og samholdets sirkel (broderkretsen) formet av tommelfinger og lillefinger – skal minne om det tredelte speiderløftet, som omfatter vårt forhold til Gud (gudsfryktighet), speiderloven (lovdighet) og hjelpsomhet (barmhjertighet). Det samme gjør den internasjonale speiderliljen. De samme utviklingsretninger symboliseres med vårt rettviske logetegn i tre tempi og vårt foreningsbånd – et uttrykk for et samlet mål om å verne om vårt fellesskap i arbeidet med å utøve dyden og underkue lasten.

«...Mildhet og rettsinn overfor alle mennesker ...»

Som speider startet vi på den formidable oppgaven å bli et selvstendig og ansvarsbevisst

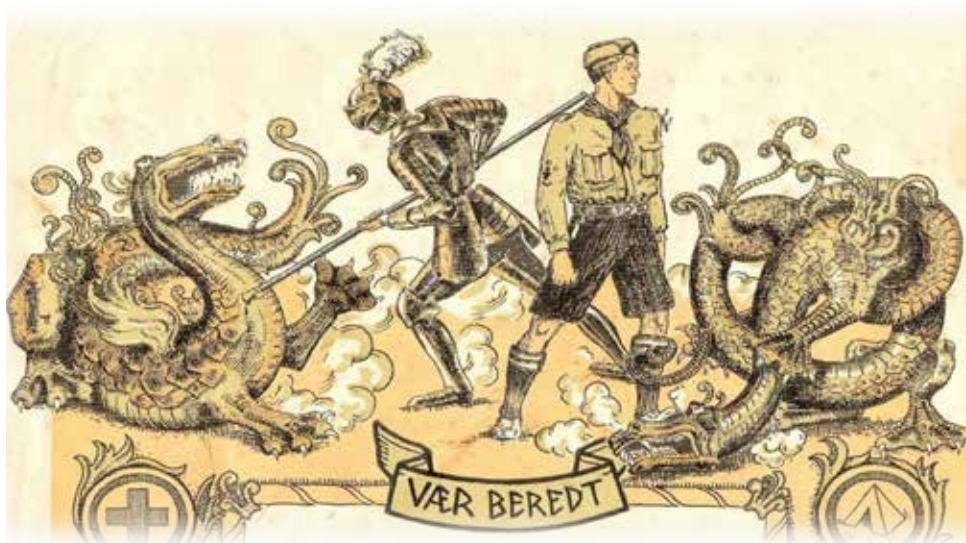

De tre dimensjonene i vårt utviklingsarbeid

Speiderhilsen symboliserer både løftet og de tre liljer

Det norske symbolet for speiding og frimureri

Uttrykket «Innad, oppad og utad» ble ofte benyttet i andakter, taler og foredrag av Hans Møller Gasmann da han var speidersjef i Norsk Speidergutt-Forbund (1910-1940), og som Annen Bev.Br. og Delegeret Mester i St. Olaus St. Job.logen t.d.t. Søiler (1918-1960).

St. Georgs kamp mot dragen – et symbol på barmhjertighet og kampen mot ondskap og mørke krefter – er et budskap til oss alle i dag, både som speidere og frimurere.

Baden-Powell var ikke frimurer selv, men...

medmenneske. Utviklingen gikk fra Aspirantens nølende skritt til den modne Rover som har hele verden for sine føtter. I den nå-gjeldende Speiderloven heter det bl.a. at «En speider ....søker sin tro og respekterer andres, .. kjenner ansvar for seg selv og andre,... er hjelpsom og hensynsfull, ...er en god venn,... er ærlig og pålitelig,...tenker og handler selvstendig og prøver å forstå andre,...arbeider for fred og forståelse mellom mennesker».

Som frimurere fortsetter vi med denne møysommelige oppgaven. Ved hjelp av Ordenens spesielle læremåte arbeider vi på et kristent-humanistisk verdigrunnlag, fra Lærlingens første famlende skritt til Mesterens gradvis mer modne vandring mot sannhet og lys. Målet er å underkue lasten og utøve dyden, og oppnå en frigjøring av egenkjærlighet og derigjennom aktivt utøve mer nestekjærlighet – en forutsetning for å bidra til fred og forståelse mellom mennesker. Allerede i vårt første møte med logen blir det gjort klart for hver enkelt av oss at «... Kjærlighet til nesten, fra hvilken barmhjertigheten stammer...» er den største og fornemste av våre frimureriske dyder.

Siden det eksisterer så mange likhetstrekk mellom frimureri og speiding, er det mange frimurere som har antatt at grunnleggeren av speiderbevegelsen i 1907, Lord Baden-Powell («B.P.»), må ha vært frimurer. Men det var han ikke. Imidlertid ga B.P. tillatelse til at hans navn skulle kunne brukes av frimurerloger, og det eksisterer derfor flere loger rundt om i verden med Baden-Powells navn knyttet til seg.

Men vi vet at Baden-Powells gode venn, rådgiver og store inspirator – nobelprisvinne-

ren i litteratur Rudyard Kipling – var en meget ivrig frimurer. Det var høyst sannsynlig herfra B.P. fikk mange av sine tanker og ideer for utformingen av verdigrunnlag, innhold og arbeidsform til det som etter hvert ble en barne- og ungdomsbevegelse med en utbredelse i over 150 land og med rundt 40 millioner medlemmer i dag.

Rudyard Kipling skrev i 1895 den spennende "Jungelboka", som ganske raskt ble en klassiker i verdenslitteraturen. Den uttrykker normer og verdier gjennom spesielle symboler, sinnbilder og ritualer som tydelig er inspirert av frimureriet. Det er tydelig at Baden-Powell hentet mange av sine tanker og idéer nettopp fra "Jungelboka" da han få år senere utformet sitt speiderprogram for barn og unge, med spennende oppgaver, leker og seremonier, med det formål "... gjennom fysisk, praktisk, moralsk og religiøs trening å utvikle ansvarsbevisste mennesker...". Bak det hele lå tanker og idéer som kanskje ikke engang Baden-Powell selv var klar over var typisk frimureriske. Også i det berømte diktet "If" ("Hvis") uttrykker Kipling verdier som står sentralt i frimureriet, og som Baden-Powell også fremhever som grunnleggende i flere av sine håndbøker for speidere, spesielt for de eldste aldersgruppene.

Speidingens utvikling i Norge

Etter at den første spire til speiding ble sådd i England sommeren 1907, spredte idéen seg raskt til andre land, og vinteren 1911 ble Norsk Speidergutt-Forbund stiftet. I de første 50 årene kan vi finne spor av «frimurerisk inspirasjon» på enkelte områder i utviklin-

gen av det norske forbundets aktivitetsprogram, kanskje spesielt når det gjelder treningsprogrammet for ledere. Utover det som allerede er sagt om speiderlov og speiderløfte, er det tilstrekkelig å vise til opptagelsesseremonier, symbolbruk, sanger, støttmateriell for andakter og andre former for verdiformidling, bare for å nevne noe av det mest åpenbare. Akkurat dette er naturligvis ukjent (og sikkert også uinteressant) for folk som ikke er medlemmer av vår Orden. Men for logebrødre med speiderbakgrunn kan det være tankevekkende å konstatere at samtlige speidersjefer i Norsk Speidergutt-Forbund regnet fra 1920 var aktive medlemmer av Den Norske Frimurerorden: Hans Møller Gasmann (1920 – 1945), Birger L. D. Brekke (1945 – 1956), Bernhard Müller (1956 – 1968), Knut Enger (1968 – 1976) og Kjell Melhus (1976 – 1978).

Mange logebrødre har vandret på speiderveien

Noen av de 100 deltagerne på logemøtet sommeren 2017 i St. Johanneslogen Salten, i anledning Norges speiderforbunds landsleir i Bodø: OM Hans Jobansen sammen med Ordenens Stormester Tore Evensen og Provincialmester Per Trygve Kongsnes og noen av logebrodrerne fra speiderleiren i bakgrunnen. Provincialmesteren hadde selv 60 års medlemskap i speiderbevegelsen og hadde gledet av å lede denne spesielle «speiderlogen».

Etter sammenslåingen av gutte- og pikeforbundene i 1978 til fellesforbundet Norges speiderforbund hadde man også flere speidersjefer som var frimurere: Kjell Melhus (1978 – 1982) Gisle Johnson (1982 – 1986), Stein Løvold (1992 – 1996) og Carsten Henrik Pihl (2002 – 2006).

Også Norsk Speidergutt-Forbunds øverste administrative ledere (Generalsekretæren) dannet en uoppløselig broderkjede: Erik Rasmussen (1922 – 1945), Odd Hopp (1945 – 1978), Jens Døvik (1978 – 2002) og Tore Torstad (2002 – 2007). (De to sistnevnte hadde denne stillingen i fellesfor-

bundet Norges speiderforbund). Det kan også nevnes at det blant logebrodrere finnes noen som er eller var medlemmer av Norges KFUM-speidere, hvorav én var generalsekretær på 1970-tallet.

Vi kjenner naturligvis ikke til hvor mange av dagens frimurere som i sin ungdom fikk med seg noen år i speider'n. Heller ikke finnes oversikt over hvor mange av oss som fortsatt har et lederverv eller annen tilknytning til speiderarbeidet i dag. Men «generalen» selv – Odd Hopp (1913 – 2001) – fortalte meg en gang at da han ble opptatt i St. Olaus t.d.t. Søiler i 1960, hadde mer enn halvparten av den logens medlemmer vært speidere (Søilene hadde den gangen rundt 1.500 medlemmer).

I løpet av de første 50 årene med speiding her i Norge var det mange logebrodrere som gjennom skrift og tale bragte «frimurerisk tankegods» med seg. Av kjente speiderledere som var embedsmenn i Søilene bør spesielt nevnes Speidersjef Hans Møller Gasmann (ABB, DM), Speidersjef Birger L.D. Brekke (ABB), Forbundssekretær (og ansvarlig for ledertreningen Norsk Gilwell) Rolf Lykken (ABB), Speidersjef Bernhard Müller (ABB), og Generalsekretær Odd Hopp (IB, T, FBB, DelM).

«Speiderloger» avholdt i Norge 1957 - 2017

År	Vertsløge	Sted	Speiderbegivenhet
1957	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	Internasjonal speiding 50 år
1961	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	Norsk speiding 50 år
1968	St. Olav t.d.g. Kors	Lillehammer	Landsleir på Jørstadmoen
1971	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	Norsk speiding 60 år
1972	Røros St.Joh. Br.forening	Røros	Landsleir på Røros
1975	St. Olav t.d.g. Kors	Lillehammer	Verdensjamboree på Jørstadmoen
1981	St. Halvard	Hamar	Landsleir på Åsnes, Solør
1989	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	Landsleir på Skaugum
1993	Den faste Borg	Kongsvinger	Landsleir på Ingelsrud, Eidskog
1997	St. Olav t.d.g. Tempel	Trondheim	Landsleir på Austrått
2001	St. Nikolas t.d.g. Anker	Sarpsborg	Landsleir i Fredrikstad
2005	Den faste Borg	Kongsvinger	Landsleir på Ingelsrud, Eidskog
2007	Sirius	Moss	Internasjonal speiding 100 år
2008	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	St. Georgsdag 2008
2009	St. Olaus t.d.g. Murskje	Oslo	St. Georgsdag 2009
2009	Regulus	Ålesund	Landsleir på Åndalsnes
2010	St. Olaus t.d.t. Roser	Oslo	St. Georgsdag 2010
2011	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	Norsk speiding 100 år
2013	St. Svithun	Stavanger	Landsleir i Stavanger
2014	St. Olaus t.d.t. Søiler	Oslo	St. Georgsdag 2014
2017	Salten	Bodø	Landsleir i Bodø

«Speiderloger»

I løpet av de siste 60 årene har det vært en tradisjon i Norge at det fra tid til annen

avholdes et logemøte i 1. grad i anledning et speiderjubileum, en landsleir, eller på St. Georgsdagen 23. april. Møtet kalles uformelt for «Speiderloge», og kan ha ulike innslag som hentyder til likhetstrekk mellom speiding og frimureri. Dette kan for eksempel gjøres ved å velge spesielle temaer for de frie talene (føringstalen, instruksjonstalen og taffeltalen), musikkinnslag basert på kjente speidersanger, og underholdningsinnslag under det uformelle brodersamværet. Den stedlige loge som arrangerer møtet benytter gjerne embedsmenn som er eller har vært speidere (enten fra egen loge eller embedsmenn fra andre kanter av landet). Om mulig prøver man også å finne en recipiend som har speiderbakgrunn. Arrangeres møtet i nærheten av en landsleir, deltar det mange speiderledere fra leiren som tilhører moderloger rundt om i landet. Som regel blir det da også arrangert et seminar om temaet «Speiding og Frimureri», og kanskje også et leirbål, omvisning i landsleiren og andre tilbud både for lokale og tilreisende brødre med ledsagere. (Se for øvrig aktuell invitasjon til logemøtet i St. Johanneslogen St. Halvard på St. Georgsdagen tirsdag 23. april 2019)

Kindred Lodges Association

Logevirksomheten i England (så vel som i de fleste andre land) er, som mange vet, ganske forskjellig fra vårt system, blant annet ved at logene er små (typisk 50 medlemmer) og avholder vanligvis møter bare fire ganger i året. Til gjengjeld er det tusenvis av slike loger bare i England, og 48 av dem er stiftet og drives av logebrødre med speiderbakgrunn. De fleste av disse

ST. JOHANNESLOGEN
ST. HALVARD

ønsker velkommen til

Instruksjonsloge med Speiding og Frimureri som ramme

Tirsdag 23. april 2019 kl. 18:30

(St. Georgsdagen)

St. Georgsdagen er speiderbevegelsens internasjonale festdag, der nåværende og tidligere speidere minnes sagnet om helgenridderen St. Georgs kamp – mot det som er dårlig og ondt (draken), og til innsats for det som er godt, edelt og sant (prinsessen). Speideridealene har svært meget til felles med frimureriets verdier og mål. I flere loger, både her hjemme og i andre land, er det blitt en tradisjon å markere dette fellesskapet nettopp på St. Georgsdagen 23. april.

I St. Johanneslogen St. Halvard i Hamar blir det i år avholdt en instruksjonsloge i I. grad på denne dagen, der temaet vil være St. Georgs kamp, barmhjertighet, og flere andre paralleller mellom speiding og frimureri. Dette blir synliggjort gjennom taler, foredrag og musikalske innslag basert på kjente og kjære speidermelodier.

Møtet vil bli gjennomført med embedsmenn som har vært speidere i kortere eller lengre perioder av sitt liv. En hver broder i St. Halvard så vel som besøkende fra andre loger ønskes hjertelig og broderlig velkommen til dette møtet i I. grad.

Hamar, 4. februar 2019.

Med broderlig hilsen

Per-Olaf Børke
Ordførende Mester
(Tidl. speiderleder i 2. Hamar)

KUNST, DESIGN OG ANTIKVITETER

Skanfil er ikke bare frimerker og mynter. Hos oss finner du et rikt utvalg av både malerier, antikviteter, møbler, smykker, gull, sølv, klokker, lamper, m.m. Enten du ønsker å kjøpe noe til deg selv, eller tenker å levere inn for salg på auksjon.

www.skanfil.no Skanfil Auksjoner, postboks 2030, 5504 Haugesund.
52 70 39 40 / skanfil@skanfil.no

«ekte» speiderlogene bærer navn som Scouts, Pathfinder, Venture, Pioneer, Woodsmoke, Kudu, Kipling, Brownsea Island, Fleur de Lis, St. George og lignende – altså navn som tydelig indikerer at her har man videreført speiderbrorskapet inn i et logefelleskap. De 48 speiderlogene dannet i 1952 «The Kindred Lodges Association» [kindred = beslektet], som etter hvert har fått forgreninger til tilsvarende speiderloger i Australia, New Zealand, Tyskland, Canada, Hong Kong og Sør-Afrika. KLA har også «Overseas Associate Members» [= enkeltmedlemmer] i USA og i flere europeiske land, blant annet er vi foreløpig seks logebrødre i Norge som har meldt seg inn i KLA. Det avholdes «Festivals» [= stort logemøte med deltagere fra alle medlemslogene] to ganger i året, der også nordmenn har deltatt gjennom flere år. De fleste av deltagerne har speiderskjorte og skjerf fortsatt i behold og ifører seg dette med sine logeprydelser på disse spesielle logemøtene. (Se for øvrig egen omtale av førstkommande møte i KLA i Nottinghamshire lørdag 13. april 2019).

Et dobbelt brorskap

Felles bakgrunn som «speiderbrødre» kan være berikende. Det kan være en ekstra dimensjon i det frimureriske broderskapet. Hos mange av oss dannes det et felles bakteppe for tanker og refleksjoner omkring det stadig fascinerende temaet: Speiding og frimureri.

Når vi på logemøtene slutter vår broderkjede, er det derfor kanskje ikke så rart at enkelte av oss også minnes den kjære speidersangen:

*Speiderbror, her er min hånd,
fast vi kjeden slutter.
Sammen vi står, sammen vi går,
sammen i brorskapsånd.
Smidd er kjeden av sterke arme,
gjennomglødet av hjerters varme.
Speideren er, rundt på vår jord,
Hele verdens bror!*

Ja, for det er jo et håp og et ønske: Måtte enhver broder – med eller uten speiderbakgrunn – med logens hjelp bestrebe seg på nettopp å være

HELE VERDENS BROR!

KINDRED LODGES ASSOCIATION

The Kindred Lodges Association (KLA) was formed in 1952 to encourage Masonic Lodges formed by, or including, Masons who are, or were, involved in Youth Work to link together.

Membership of the KLA is available to existing Freemasons either through being a member of a subscribing lodge, or as an individual Associate Member. Whether as a Member or an Associate Member, you have the same rights and privileges due to all masons with the ability to attend any Festival Meeting of the Association.

The prime activity, other than encouraging inter Lodge visiting, is to hold two Festival meetings each year. The dress for these meetings is the uniform of their youth organisation for those entitled to wear it. An occasional newsletter is distributed to all individual associate members as well as the member Lodges.

The Spring 2019 Festival

“Acorns to Oaks”, WALESBY FOREST, Campsite & Masonic Lodge.

Saturday 13 April 2019. Hosted by Walesby Forest lodge No. 9674

Walesby Forest Lodge are proud to be hosting the above and cordially invite all members of the Kindred Lodges Association to attend at the Masonic Hall, Goldsmith Street, Nottingham. NG1 5LB.

(A committee meeting for the Kindred Lodges Association will start at 11.00 am for Lodge Representatives and Committee Members. This will be held at the same venue. The bar will be open from 12.30pm for drinks, tea and coffee).

Walesby Forest Lodge meeting will start at 2pm and will feature a presentation entitled “Acorns to Oaks”, WALESBY FOREST, Campsite & Masonic Lodge. Cost for attending the meeting only will be £5.00.

A 3-course Festive Board will follow at approximately 4pm and it is planned that proceedings will be completed by 7pm. The cost for the Festive Board will be £25.00 (wine not included).

Visit our website: <http://www.kindredlodges.org.uk>

Mer informasjon, artikler og lenker relatert til «Speiding og Frimureri» får du ved å besøke nettstedet www.scoutmason.com eller ved henvendelse til Nicolai Kier Holter (Kontaktperson «Speiding og Frimureri»), tlf. 982 28 415 eller nic@nicnet.no